

KOLLEBLOEM MAGAZINE

**Groetjes
van Raymond**
pagina 6

**Boeren met
de onzichtbare kant
van de natuur.**
pagina 14

**Wat betekent
"Vrije Grond"?**
pagina 16

COLOFON

Kollebloem Magazine
verschijnt 3 x per jaar:
April, September, December

Abonneren?
Word lid van vzw Papaver via
ruben@kollebloem.be
(€ 5/maand)

Verantwoordelijke Uitgever:
Ruben Segers, bestuurder
Papaver vzw, Doornstraat 30,
9550 Sint-Lievens-Esse

Ondernemingsnummer:
BE 0866.484.667

Email: magazine@kollebloem.be
Website: www.kollebloem.be

Samenstelling en redactie:
Ruben Segers & Antoinette Simonart

Grafische Vormgeving:
Miriam Hempel, daretoknow.co.uk

Fotografie: Tini Cleemput
Cover foto: Quinten Vanderpoorten

Druk: Zwartopwit

Beste Klanten

Van het zonneleen tot Land-In-Zicht

Wist je dat De Kollebloem boert op "Vrije Grond"? Lang geleden, toen An en Walter nog op zoek waren naar hun boerderij die later De Zonnekouter zou worden, botsten zij op het probleem van elke hedendaagse boer. Hoe kom ik aan grond? Maar ook het idee: "Eigenlijk wil ik geen grondeigenaar zijn.". Velen kennen de woorden van Chief Seattle: "U moet uw kinderen leren dat de grond onder hun voeten de aarde van onze grootvaders is. Leer ze eerbied voor de aarde, vertel uw kinderen dat de aarde vervuld is van de levens van onze ouders: dat de aarde onze moeder is."

Grond is in veel niet-westerse culturen de kern van spiritualiteit. Landbouw geeft in die gemeenschappen vorm aan de relaties tussen mensen, natuur en de geestelijke wereld. Ook bij ons was het zegenen van het land vroeger een belangrijk deel van het boerenjaar. Vandaag worden landbouw en grond technisch en economisch benaderd, helemaal los getrokken uit hun oude verbanden. Dit maakt grond onbetaalbaar voor boerinnen en boeren.

Ooit bestond er zoiets als het 'zonneleen', abdijen en kloosters waren daarmee voor eeuwig verzekerd van hun gronden. Immers, enkel God was de leenheer, de grond was "geleend van de zon". Maar in deze tijd moeten we andere oplossingen verzinnen. Zo ontstond Land-In-Zicht. Het idee was eenvoudig, we kopen de grond nog 1 keer en brengen hem onder in een stichting die de grond bewaart en nooit meer verkoopt. Maar wie zou zo'n irrationeel plan steunen?

Met veel onzekerheid organiseerden de oprichters een crowdfunding avant la lettre. Op korte tijd kwamen particulieren met tienduizenden euro's om dit initiatief te steunen, nog voor er sprake was van sociale media. Enkele jaren later werden ook op De Kollebloem meerdere stukken grond op deze manier vrijgekocht. Nu zit bijna alle grond waarop we boeren in Stichting Land-In-Zicht.

In dit magazine vind je meer achtergrond over vrije grond in een artikel van Koen Dhoore. We vertaalden ook een artikel van Julia Wright van Coventry University: 'Boeren Met De Onzichtbare Kant Van De Natuur'. Binnen dit geheel van grond, mens en spiritualiteit past ook het verhaal van Mieke Lateir (Bingenheimer) over de kwaliteit van biodynamische zaden, waarin de stroom van verleden naar toekomst intact blijft.

Het lijkt soms alsof we slechts met enkelen open staan voor deze gedachten. Nochtans steunden honderden mensen de vrijkoop van grond op onze boerderijen. En telkens als wij het hebben over biodynamische landbouw, komen er nieuwsgierige vragen over 'de maan en de sterren'. Het toont aan dat veel meer mensen op zoek zijn naar een diepere relatie met landbouw dan we vermoeden. Dit verhaal mogen we wat meer vertellen. Dat kan mede dankzij heel wat van jullie, onze klanten en sympathisanten.

Hartelijke groet,

Ruben

NIEUWS VAN DE BOERDERIJ

Een selectie uit onze
Akkerweetjes van
de voorbije maanden.
Wekelijks in je mailbox?
Schrijf je in via
www.kollebloem.be

18/07/2023

De hovenier van de kasteelhoeve

Dag Akkerweeters

Ik kom graag naar de Kollebloem, onder-
tussen als "oude klant" van toen de kids
nog meegaand waren; als leverancier
geweest van plantgoed en verse bio
groenten van Den Diepen Boomgaard en
Het Landhuis voor jullie pakketten en
zoals in elke goede wisselhandel past
ook als afnemer van de dynamische Kol-
lebloemgroenten vol levenskracht waar
Sint-Lieven en Sint-Antoine hun zegen
over gegeven hadden. Als collega bio
boer op kennisuitwisseling en bezoeker
op de fijne opendeurdagen en jaarfees-
ten als leger van mijn spaarvarkentje
voor een klein stukje vrije grond.

Maar nu op De Kollebloem in een an-
dere dimensie sinds mei wekelijks tussen
de bloemen van Antoine als seizoensar-
beider ook plukkaarter, gelegenheids-
boer, landarbeider, dagloner of losse
kracht genoemd.

In de Middeleeuwen zou ik hier de
lijfeigene van de hovenier van de kasteel-
hoeve willen zijn, met alle dagen gortepap
van Raymond de kookpot-magiër gemaakt
van de Sint-Jansrogge die hier meters-
hoog staat. Niet alleen de rogge heeft
met enige overdrijving overdonderd.

*Wat een groeikracht
Het land geeft volop
wat een weelde*

*Dank aan de boer(in)
die teelde*

*Dank aan iedereen
die heelde*

*Dank aan allen
die deelden*

*Een deel naar mij
Een deel voor jou
Een deel om terug te geven
Een deel om door te geven
Om allen van te leven*

*Even of oneven
Evenwicht
Grond voelen met beide voeten
Beide handen dankbaar vol*

*Verbinding met al wat leeft
geeft zin aan je bestaan.
Een zwaaiende groet met mijn
zomerhoed.*

Staf Berlo.

22/08/2023

Goedele brengt nieuw leven

Goedele, sterk, mooi, rustig. Ze wacht
geduldig in de stal op de eerste weeën.
Terwijl ze peinzend het hooi herkauwt
dat we haar geven, trippelen wij van
ongeduld, want de blijde komst laat op
zich wachten. Goedeles lichaam heeft
haar eigen zinnige tempo.

De boerderij is stiller dan gewoon-
lijk, een deel van het team geniet van
vakantie. Of is het Goedeles uitstraling?
Ze verblijft nu tussen onze bestellings-
ruimte en onze spoelplaats, tussen
onze eet- en rustplek en de akkers.
We zien haar bij elke verandering van
taak of ritme. Als we na de oogst de
groenten spoelen, als we na het spoelen
alles naar de bestellings- of koelruimte
brengen, als we tijdens onze pauze een
koffie halen, of als we van de koffie te-
rugkeren en het werk weer aanvangen.

Wat denkt Goedele van die bezige
boeren?

Onze gedachten zijn steeds vaker bij
Goedele en bij het nieuw leven in haar
lichaam. We begroeten haar. We vragen
in stilte hoe ze het stelt. We merken
een oogonsteking op, zonder gevaar,
en kijken elke dag hoe het evolueert.
We brengen van het veld lekkers mee,
een onverkoopbare biet of slakrop, een
onrijpe kolf maïs, andere lekkernijen om
haar te plezieren, te verzorgen en met
haar te verbinden. We vergeten, heel
even dan, de veelheid van het werk en
de op tijd binnen te halen oogst.

Arno klopt op 15 augustus aan de
deur van de buitenwereld. De vierdag
van Maria, van de oogst. Hij is te groot
en moet via de zijdeur van de keizersne-
de het licht zien.

Gaven we Goedele teveel bieten? Hij
is zo mooi, wit, glanzend, groot, sterk.
Hij is perfect. Goedele heeft deze uitda-
ging moedig doorstaan. De dierenarts
en twee vroedmannen, Jorn en Manuel,
brengen moeder en kind zachtaardige
hulp.

We hebben hard en vooral met veel
zorg gewerkt afgelopen maanden.
Goedele en haar lichaam, de boer.inn.
en op het veld. En de oogst is mooi. En
veelzijdig.

Geniet deze week van jullie groen-
ten, en weet dat die met zorg geteeld
zijn, naar elkaar, naar de dieren, naar
de bodem en de planten. Misschien zit
Maria er voor iets tussen?

Antoinette Simonart

02/05/2023

Groetjes van Raymond

Beste Allemaal,

Sinds een tijdje ben ik op pensioen gegaan, maar veel verschil maakt dit niet uit. Ik ben nog steeds alle dagen hier in de Kollebloem. De tijd vliegt snel voorbij. Ik heb hier al 17 jaar mijn tijd doorgebracht met heel veel goesting, maar heb ook momenten gehad dat ik het toaal niet meer zag zitten. Dit had niets te maken met De Kollebloem, maar persoonlijke dingen. Medicatie en drank waren de boosdoeners.

Elke vrijdag kook ik samen met Jan onze zorggast lekkere gerechten voor al het personeel hier. Jan kan enorm goed koken, en het is een plezier om samen met hem in de keuken te werken. Jan maakt hier elke maandag de fruitpakketten klaar. En samen werken wij ook aan de opkuis van de zaden.

Nu gaat met mij alles redelijk goed. Ik ben begonnen bij een tabakologe met de bedoeling op mijn tempo het roken proberen te laten. Ik krijg wekelijks opdachten die mijn vaste gewoonte van het roken moet minderen.

Bijvoorbeeld: bij het opstaan het eerste half uur niet roken. Voor en na het eten idem. Tijdens de pauze ook niet enzovoort, enzovoort. Als ik op De Kollebloem ben gaat het gemakkelijk maar eenmaal thuis aangekomen gaat dit veel moeilijker. Beetje verveling en wat eenzaamheid zijn daar de oorzaken van.

Op het werk zie ik steeds iemand, heb een bezigheid in de keuken en voor zo ver ik het nog kan, help ik Antoine met het inzaaien van plantjes en het verpoten daarvan. Tweemaal in de week ga ik ook bij de kine om mijn lichaam tertug te versterken, vooral mijn longen. Dit gaat ook op mijn tempo, maar na enkele weken begin ik terug een beetje op krachten te komen.

Al bij al ben ik wel een beetje fier

De Kollebloem is een mooie en een gezonde omgeving, toffe mensen en de sfeer geeft mij ook de moed en de sterkte om er terug bovenop (lichamelijk) te geraken.

op wt ik al heb gedaan de laatste weken. Hier op De Kollebloem zijn er maar twee die roken, en voor mij is dit ook wel een stimulans. De Kollebloem is een

mooie en een gezonde omgeving, toffe mensen en de sfeer geeft mij ook de moed en de sterkte om er terug bovenop (lichamelijk) te geraken.

Vriendelijke en groene groetjes,

Raymond.

Raymond is al meer dan 15 jaar op onze boerderij. Wij bieden hem een plek waar hij met zijn eigen uitdagingen terecht kan. Tegelijk zorgt hij ook voor ons. Hij verzorgt de tuin, oogst de bloemenzaden en maakt elke middag een heerlijke maaltijd klaar voor alle medewerkers.

15/05/2023

Hoevetoerisme

Heb je al eens gedacht aan logeren op onze biodynamische boerderij? 2 kamers en een studio bieden jou alle comfort voor een heerlijke vakantie. Begin de dag met een bio ontbijt van lokale seizoensproducten. Maak je ochtendwandeling door onze biodynamische bloementuin of ga op ontdekking in de Vlaamse Ardennen. 's Avonds kan je genieten van huisgemaakte maaltijden.

26/05/2023

Nieuwe plantmachine

Deze week zaten boer Jorn en Landwizer stagiaire Catarina op de plantmachine. Een fantastische verbetering in onze werking dankzij onze 100 aandeelhouders. Met aandelen van 350 euro maakten zij een groot verschil. Planten is nu een werk dat we met drie kunnen afwerken op één dag. Dankzij onze coöperatieve kunnen we ons bedrijf op een duurzame manier verbeteren, versterken en gezonder maken.

30/05/2023

Topoverleg

Onze bedrijfsleiders bespreken de recentste cijfers.
Ruben: "Zeg Manuel, weet jij met hoeveel we zijn?"
Manuel: "Met 2 hier op de foto hé."
Ruben: "Nee, nee, bij De Kollebloem."
Manuel: "Ah, met 3 op 't veld, 1 in de keuken, 3 in de winkel, ..."
Ruben: "Nee, nee: met héél De Kollebloem. Alle coöperanten samen."
Manuel: "Ah. Euh, een stuk of 50?"
Ruben: "Sinds gisteren zijn we met 99."
Manuel: "Benieuwd wie nr 100 wordt."

02/06/2023

Preparaten

Biodynamisch leermoment. Vandaag groeven we onze preparaten kamille, paardenbloem en duizendblad op. Deze overwinterden op ons veld en gaan binnenkort de composthoop verbeteren. De preparaten zorgen altijd voor een dosis feestelijkheid waarbij we graag collega's uitnodigen. Stefan van De Wassende Maan en de leerlingen van Steinerschool Antwerpen kwamen mee opgraven. Met "meester Antoine" die ons eerst een inleiding gaf in het hoe en waarom van de preparaten.

23/06/2023

Manuel is een BV

Onze boer Manuel staat in boekskes, zoals het een echte tv ster betaamt. Manuel doet namelijk mee met Boer Zoekt Vrouw. Hij heeft volgens ons gezorgd voor een extra primeur! De eerste vermelding van biodynamische landbouw en het Demeter label in Dag Allemaal. Meer weten over biodynamische landbouw? Check het artikel op onze website. Alles over de DEMETER boerderijen in Vlaanderen vind je op demeter.be

30/06/2023

Liefdevolle bloemen

Als boer Manuel een boeketje nodig heeft voor zijn veroveringen kiest hij voor biodynamische bloemen van De Kollebloem. Met liefde geteeld en geplukt in onze bloementuin door BIO pionier Antoine. Verzorgd door de helpers van onze zorgboerderij. De bloemen zijn ook een festijn voor bijen, hommels en tal van andere waardevolle insecten.

13/07/2023

Onze familie koeien

Onze koeien genoten van het zonnetje gisteren. Heel de familie op een rijtje. Links kleine Falko naast mama Marie. Ook stier ... en oermoeder Goedele, alweer vol van haar kalf. Zij grazen dat het een lieve lust is, bezorgen ons broodnodige mest en brengen leven op de boerderij.

21/07/2023

Yurt vernieuwd

Woensdag heeft een fantastisch team onze yurt heropgebouwd. Technisch vernuft, voor paal staan, brute kracht, fijne afstelling, prutserijen, volhouden, opnieuw beginnen, beetje geluk hebben en teamwork. Dat allemaal op 1 dag met weergoden die ons goed gezind waren. Dank aan de moedige helpers. Onze yurt staat er weer. Op een prachtige plek, met zicht op bloementuin en velden. Voor yoga, koor of vergaderingen te huur. Officiële opening op onze biodynamische ontmoetingsdag op 16 september. Reserveer je lunch via onze site.

PRODUCENT IN DE KIJKER

De samenwerking met
gelijkgestemde bedrijven
komt tot uiting in onze
hoevewinkel en pakketten.

't Bioschuurke

In onze winkel kan je appels, peren en confituur van 't Bioschuurke kopen. Toen Danny Billens eind jaren 80 de bakkerij omruilde voor het fruitbedrijf van zijn ouders in Oetingen, wist hij niet wat hem allemaal te wachten stond. Tot hij begon met het sproeien van chemische middelen. Hij wist meteen dat hij zo niet verder wou.

Dus begon zijn zoektocht naar een 'andere' manier van telen. Na een moeilijke zoektocht in de jaren 80 van vorige eeuw, werd hij uiteindelijk één van de pioniers in het telen van bio-fruit en kregen zij in 1990 hun biolabel.

Ondertussen is ook de nieuwe generatie al flink aan zet. In het verwerkings-atelier maakt dochter Marlies verschillende soorten confituren en appelmoes. Alles wordt nog steeds ambachtelijk gemaakt met de hulp van de hele familie.

Bio Hoevewinkel

dinsdag tot vrijdag: 14u-19u
zaterdag: 9u-16u

Doornstraat 30
Sint-Lievens-Esse
0480 68 42 99
www.kollebloem.be

Bakker Hans van FeelkesHof

Vlakbij de Kerk van het pittoreske St-Goriks-Oudenhove ligt FeelkesHof. De Boerderij van Felix ('Feelke'), die lang geleden als nieuwkomer in het dorp de boerderij kwam bewonen, valt terug te vinden in geschriften tot 1627. Al sinds jaar en dag staat graan centraal op deze plek, geteeld en verwerkt tot brood in 1 van de 3 houtovens. Bovenal was – en is – de boerderij een heel gastvrije plek vol beweging. Generatie na generatie bleef FeelkesHof in de familie, en Hans is hier nu nog de laatste schakel van.

De herinnering aan zijn grootmoeder (die er nu nog steeds woont), brood bakkend in één van de vroegere houtovens, is nog levend aanwezig bij Hans.

Enkele bakcursussen schaafden zijn techniek bij en waren vooral een goede filter om te ontdekken wat Hans helemaal niet wou en bijgevolg ook zuiver te krijgen wat hij juist wel wou.

Heel wat businessplannen werden gemaakt, maar uiteindelijk moet je gewoon doen! En dat gebeurde. In het oorspronkelijke melkhuysje werd een eenvoudige bakkerij ingericht waarbij 3 kernwaarden aan de basis liggen: kleinschalig, verbindend en belevend.

Desem staat centraal en maakt een heel groot percentage van elk deeg uit, terwijl Hans de kunst hanteert om de broden totaal niet zuur te laten smaken!

Het bakken ging desondanks niet over op Hans' ouders. En dat Hans nu terug bakt, is ook minder vanzelfsprekend dan het lijkt. De interesse was er wel, maar het was geen droom.

Als licentiaat economische wetenschappen maakte Hans carrière van boekhouder tot financieel verantwoordelijke. Maar op 48-jarige leeftijd nam zijn leven een heel andere wending, o.a. door ziekte. Op een desemcursus bij De Broodbroeders in Mechelen raakte hij in eerste instantie gefascineerd door fermentatie. Het proces van warmte, water en meel dat zoveel leven bevat, palmde Hans volledig in. En dat mag je gerust letterlijk nemen; zijn huis begon veel weg te hebben van een labo vol desem-experimenten. En zo sloop ook het bakvirus langzaam zijn leven in. Het is een proces dat het puur wetenschappelijke te boven gaat, er leeft/borrelt iets dat wonderbaarlijk is en niet te bevatten. Bakken is voor Hans dan ook meer loslaten en faciliteren i.p.v. controleren.

Elk deeg heeft de menselijke hand gevoeld en bijna alle vezels zijn het hele fermentatieproces ingegaan.

Je merkt het al; het gaat hier over brood met een ziel! De ziel van de bakker verbindt zich met die van het brood, versmelt bijna. Heel gevoelsmatig werkt Hans samen met het deeg, en ontstaat een enorm voedzaam, verzadigend en lekker brood. Goed brood voedt lichaam én geest, het "her-kweekt" de smaakpapillen en maakt ze weer puurder.

Veel mensen die minder goed tarwe of gluten verdragen reageren ook bijzonder goed op deze broden. Waarom? Het moet het zonet beschreven proces zijn, maar misschien hoeft niet alles verklaard worden; voelen, vaststellen en beleven is vaak voldoende.

Nieuwsgierig?

Kom het elke dinsdag zelf proeven in onze hoevewinkel! Of neem een abonnement en laat elke week een brood meeleveren met je groentepakket.

Zomerbord met kruidenrcrème

Voor 4 personen

Nodig:

- snijbonen
- doperwtten
- tuinbonen
- 2 aubergine
- 5 pijpajuntjes schoongemaakt
- 1 venkel in fijne plakjes gesneden op de mandoline

Bereiding:

1. Verwarm de oven voor op 180°C
2. Maak de snijbonen, doperwtten, tuinbonen schoon en hou het groenteafval bij
3. - maak 2 inkepingen in de aubergines, bestrooi ze met grof zout en een beetje olijfolie en pof ze in een oven op 180° gedurende 30 minuten
4. - haal ze uit oven en verwijder de schil - snijdt de aubergine in reepjes en kruid ze af met peper, zout en een scheutje rode wijnazijn
5. Blancheer de pijpajuntjes 2 minuten in kokend water
6. Werk de venkel op met een beetje appelazijn, olijfolie en zout en zet ze koel

Nodig voor de bouillon:

- 1 wortel, gesneden
- 2 uien
- 5dl water

- 1 dl witte wijn
- peulen van de erwten, tuinbonen en het groenteafval van snijbonen, verschillende bloemen en kruiden zoals vlierbloesem, kamille, lavendel, tijm, peterselie, marjolein, gastache, Oost-Indische kers,...
- 100 g boter

Bereiding:

1. Doe alles in een pot en laat plusminus 45 minuten koken op een zacht vuurtje - zeef de bouillon en laat 200 g bouillon koken - emulgeer de boter met een mixer samen met nog wat kruiden, bloemen naar keuze en zeef opnieuw.

Nodig voor de kruidenrcrème

- 200g geblancheerde gemengde kruiden (peterselie, dragon, kervel, munt, spinazie, ...)
- 5cl bouillon van de erwten
- peper en zout
- een beetje olie

Bereiding:

1. Pureer de kruiden met de bouillon en olie (je kan als je wenst nog bouillon of olie toevoegen)
2. Warm alles op en werk af op het bord, met veel verse kruiden: opwarmen en afwerken postelein, barbara, melde...

Lepelblad – Gent

Tina is chef en mede-eigenaar van het Lepelblad, in Onderbergen, een rustige, gezellige buurt in het centrum van Gent.

Lepelblad is zowel de naam voor een deel van de lepel, als voor een keukenkruid.

Met hulp van onze boeren & kleine producenten kunnen we werken met de beste ingrediënten die duurzaam, lokaal & biologisch zijn.

Respect voor de natuur, het product & de producent zijn van groot belang bij onze keuzes.

Biodynamische Groentepakketten

Groentenabonnement = Eerlijke Landbouw

Met een abonnement ben je verzekerd van biodynamische groenten, fruit of brood.

Het jaar rond zorgen we voor een divers pakket, dankzij de nauwe samenwerking met onze collega bioboeren.

We telen met zorg voor bodem, planten, mensen en dieren. Dat is de kracht van biodynamische landbouw.

- maandag geoogst, de dag nadien in het pakket
- wekelijks of tweewekelijks afhalen
- 20 afhaalpunten
- klantgedragen coöperatie
- webshop voor abonnees met +500 bio producten
- zorggasten krijgen een plek dankzij onze abonnees

Bestel een proefpakket via
www.kollebloem.be

VERDIEPING

Met open ogen kijken,
in verwondering en bewondering
voor de eindeloze diversiteit
van het leven.

Kwaliteit van biodynamisch zaad

De voorbije decennia hebben we veel diversiteit aan groenterassen verloren. Bovendien is het grootste deel van het zaadgoed in de wereld in handen van een beperkt aantal bedrijven. Dat is onrustwekkend en vraagt blijvend onze aandacht.

Maar als landbouwbedrijf en als tui-
nier kunnen we kiezen voor biodiversi-
teit en voor vrije zaden. En wanneer we
dat doen gaat een wereld van schoon-
heid open.

Bij De Kollebloem kiezen we voor
biologisch-dynamisch zaadgoed van
zaadvaste of openbloeiende rassen, van
eigen zaadteelt of van zaadhuizen die
oude rassen in stand houden en nieuwe
zaadvaste rassen ontwikkelen. Deze za-
den zijn bovendien vrij van kwekersrecht
en patenten, en kunnen door iedereen
die het wil verder worden geteeld. En zo
ontstaat weer meer biodiversiteit in de
landbouw.

De ontwikkeling van een zaadvast ras
gebeurt, in tegenstelling tot een hybride,
op het veld. Heel eenvoudig gezegd wor-
den de beste planten overgehouden (of
de meest goeie planten worden wegge-
selecteerd), deze laat je met elkaar af-
bloeien en zaad zetten en met deze za-
den ga je weer verder. De generatie die
je dan krijgt zal er voor het grootste deel
hetzelfde uitzien als wat je al had. Daar-

om heet het "zaadvast", de eigenschap-
pen zijn stabiel. Natuurlijk zal een plant
zich altijd aanpassen aan haar omgeving,
dus als je dit proces telkens weer her-
haalt, kom je uiteindelijk tot een nieuw
ras. Doordat de veredelaar het hele se-
lectieproces op het veld laat plaatsvin-
den, in een natuurlijke omgeving voor
de plant, laat je een stroom intact, een
stroom van verleden naar toekomst.

**"Hoe ontstaat zo een relatie
en nabijheid met de planten dat
daardoor het toekomstige, wat
kan en moet worden,
in de plant herkend wordt."**

Thomas Heinze, biologisch-dynamisch
veredelaar bij Kultursaat

In de biologisch-dynamische land-
bouw gaat de veredelaar tijdens het
veredelingsproces in verbinding met de
cultuurplant. Hij vertrekt vanuit een ho-
listisch plantbeeld en ziet de plant als
een levend wezen dat actief verbonden
is met zijn omgeving en dat gevormd en
in stand gehouden wordt door levens-
krachten die verder gaan dan zijn zuiver
fysiek-materiële verschijning. De ver-
edelaar tracht een harmoniserende en
ondersteunende invloed uit te oefenen

op de groeiprocessen van de plant en de
levenskrachten van de plant te verster-
ken. Voor dit doel worden bijvoorbeeld
de biodynamische preparaten gebruikt.

Op deze manier worden kwalitatief
hoogwaardige, smaakvolle en goed ver-
teerbare groenterassen ontwikkeld met
een goed opbrengstpotentieel. Het be-
grip van kwaliteit strekt zich daarbij uit
van agronomische, technische en senso-
rische eigenschappen tot de samenstel-
ling van de inhoudsstoffen en de vorm
en intensiteit van de levenskrachten van
een ras.

Om dichterbij het doel van een
hoogwaardige kwaliteit te komen, leggen
de biologisch-dynamische veredelaars in
de veredelingscyclus bijzondere nadruk
op smaakselectie.

Mieke Lateir, Bingenheimer
Foto's: www.demeter.be

Boeren met de onzichtbare kant van de natuur.

Het leek alsof niemand naar de workshop wilde komen. Bussen hadden ons drie uur lang dooreengeschied, onderweg van het conferentiecentrum in de stad naar een boerderij in Telangana. Het land was droog en stoffig. Aan de nabijgelegen rivier stonden bordjes: pas op voor de krokodillen.

Ik was op de Internationale Permacultuurconferentie in India, waar ministers en hoofdsprekers het beste van zichzelf hadden gegeven. Een vrijwilliger bracht mij naar de tent voor mijn workshop: "Kwantum-geïnspireerde landbouw: is het tijd voor de permacultuur om het onzichtbare te omarmen?"

In mijn onderzoek bracht ik kwantumwetenschap en inheemse culturen uit het globale zuiden samen. Mijn focus lag op culturen waarin een holistisch wereldbeeld wordt toegepast op landbouw. Deze gemeenschappen bouwen relaties op en interageren met het 'onzichtbare', en erkennen het bestaan van ziel, van bewustzijn en van het 'andere buiten de mens'.

Hoewel de pioniers in kwantumwetenschap zich openlijk lieten inspireren door dergelijke wereldbeelden, keert de moderne wetenschap zich hiervan af. Alles wordt uit elkaar gehaald, tot mineralen als stikstof of koolstof toe. Het geheel van interacties dat landbouw is gaat hierin verloren.

INDUSTRIEEL WERELDBEELD

Moderne ecologische landbouw kent veel weerstand, sinds ze in de loop van de vorige eeuw opkwam. Het is een bewuste poging om af te wijken van het pad van de industriële landbouw. De vraag die we ons kunnen stellen is: Waarom roept zoiets eenvoudigs als de wens om met veel zorg voedzame voeding te telen, zoveel weerstand op?

Één van de verklaringen is de angst om controle te verliezen of om onvoldoende voedsel te hebben. Dit hoorden we na de Tweede Wereldoorlog toen het ging om het aanvullen van de voedselvoorraden, maar ook nu om de voedselonzeekerheid in het globale zuiden tegen te gaan. We rollen als het ware continu een noodstrategie uit. Maar zijn we, zeventig jaar later, die noodsituatie niet allang ontgroeid?

De instandhouding van industriële landbouw wordt ook wel eens verklaard door de wurggreep van de grote agro-industrieën, die als doel hebben steeds meer te verkopen met steeds lagere productiekosten en een steeds grotere winst. Nochtans zie je dezelfde mechanismes terugkeren in landen zoals Cuba waar de agro-industrie veel minder aanwezig is.

Deze industriële visie op landbouw, voortvloeiend uit angst, blijft dominant

ondanks het duidelijke en groeiende bewijs dat agro-ecologische landbouwsystemen beter geschikt zijn om 'volkeren van de wereld de mogelijkheid te geven om zichzelf te voeden'.

COGNITIEVE FACTOREN

Theodore Roszak ging in zijn boek "Stem van de aarde" (1992), op zoek naar de band tussen de psychologie van de mens en de levende planeet die ons voedt. Volgens hem is de ecologische crisis geworteld in een extreme verstoring van een deel van het menselijk bewustzijn.

Psychiater Iain McGilchrist stelt, hierop voortbouwend, dat onze inzichtvolle en holistisch denkende rechterhersenhelft onze reductionistische, erg praktische linkerhersenhelft tempert. Bij een gezonde persoon werken beide helften samen, waarbij de rechterhelft (holistisch) de belangrijke beslissingen neemt, die de linkerhelft (praktisch) uitvoert. Voor hem is het overmatig reductionistische en extreem praktische dat nu overhelt, een ziekte. We missen hierdoor intellectuele en emotionele diepgang, en het ontnemt ons onze capaciteit om te begrijpen wat er gebeurt en wat we eraan moeten doen.

Hoewel deze benadering ook een stereotype is van 'de Westerse blik', is er

wel iets voor te zeggen dat het materialistische wereldbeeld de Westerse invulling van landbouw heeft bepaald. Zelfs als de analyse dat het hier gaat om een verstoring van ons psychisch evenwicht maar deels klopt, dan nog hebben we meer in handen dan we nu soms denken. We kunnen zelf met onze geest een bewustzijn creëren en actie ondernemen, in plaats van problemen, zoals klimaatverandering of agro-industrie, steeds buiten onszelf te plaatsen. De handvatten om actie te ondernemen zitten in onszelf.

DE BLINDE VLEK VAN ECOLOGISCHE LANDBOUW

Bij industriële landbouw staat het maximaliseren van de oogst centraal, met alle extra invoer die daarvoor nodig is. In ecologische landbouw gaat het om oogst-optimalisatie, met een focus op het sluiten van kringlopen. Ook deze aanpak blijft echter op het niveau van het materiële. Om een echte verandering in onze landbouw teweeg te brengen moeten we, zoals McGilchrist zegt, ook naar ons bewustzijn kijken. Daarom is ook een herwaardering van bewustzijn en de geestelijk wereld in de landbouw van belang. Inspiratie daarvoor vinden we bij diverse inheemse niet-westerse bevolkingsgroepen.

HARMONIE EN BALANS

Inheemse levensbeschouwingen uit een ander welk continent waarden spirituele en niet-materiële factoren hoger dan hedendaagse Westerse culturen. Dit wordt ook erkend door de Verenigde Naties in het Verklaring van de Rechten van Inheemse Volkeren uit 2007. In een vergelijkende studie van Maori en Quechua groepen komt naar voor dat bij beiden "... grond zowel [een] landbouwkundige als een heilige ruimte is, waar menselijke en niet-menselijke relaties samenwerken als beheerders." (Huambachano, 2019).

Grond is in veel culturen de kern van alle spiritualiteit. We zien in verschillende studies dat er een dynamische en elkaar versterkende relatie is tussen de menselijke, de geestelijke en de natuurlijke werelden. Deze tradities delen 3 kenmerken:

1. **Leven heeft een onzichtbare geest of energetische dimensie.**
2. **Alles in de natuur heeft waarnemingsvermogen of bewustzijn.**

3. **Er bestaat een dagelijkse communicatieve interactie tussen mensen en het anders-dan-menselijke.**

Daaruit vloeit de nood voort om harmonie en evenwicht te bewaren tussen mens en natuur, er een goede relatie mee te onderhouden. Natuur betekent daarin meer dan de materiële natuur, het gaat ook om de relatie tussen de zichtbare en de onzichtbare wereld.

Landbouw geeft in die visie vorm aan de relaties tussen mensen, natuur en de geestelijke wereld. Zo wordt het zegenen van het land niet alleen een praktisch ritueel maar een onvermijdelijk deel van het leven waarin harmonie met de aarde het hoogste goed is.

INHEEMSE PRAKTIJKEN IN ECOLOGISCHE LANDBOUW?

Pioniers van agro-ecologie, permacultuur en biologische landbouw hebben allen de waarde erkend van inheemse landbouwpraktijken.

De biologische beweging heeft echter de bewuste keuze gemaakt om het spirituele te vermijden in de landbouw. De Engelse pionier Albert Howard probeerde zo vermoedelijk zijn reputatie en geloofwaardigheid te beschermen ten aanzien van de wetenschappelijke wereld. Ook bij permacultuur en de agro-ecologische beweging gebeurde dit, hoewel bij deze laatste de band met kleinschalige inheemse landbouwers het sterkst is.

Van deze ecologische landbouwpraktijken blijkt dat alleen bij biodynamische landbouw de onzichtbare dimensie een fundamenteel concept is, hoewel er hier net geen specifieke verwijzingen zijn naar inheemse kennis. Haar oorsprong is terug te voeren tot een serie lezingen van Rudolf Steiner, die de spirituele wereld heel grondig verkende.

Steiner noemde zijn lezingen dan ook "Geestelijke grondslagen voor de vernieuwing van de landbouw." Deze spirituele dimensie nodigt boer.inn.en uit om zich het begrip eigen te maken van de levenskrachten die voortkomen uit de zon, de maan en de sterren, ofwel van de vormende krachten van de kosmos, en zo de aarde te helen. De lezingen waren bedoeld voor werkzame boeren, veeartsen en anderen die verbonden waren met de landbouw, en nodigden uit om zelf nieuwe ideeën of hypothesen te verkennen. Steiner benadrukte het belang van het experimenteren door de boer.inn.en

zelf. Zijn doelstelling was om dat wat al bestaat door praktisch of wetenschappelijk onderzoek, te combineren met een spiritueel begrip van het leven.

Door het 'onzichtbare' te omarmen, komt biodynamische landbouw dicht bij de essentie, en blijven begrippen zoals 'holistische landbouw' geen dode letter. In de rest van onze moderne ecologische landbouw blijft het spirituele echter een blinde vlek.

Onderzoekers en landbouwers die de onzichtbare dimensie meenemen in hun werk, worden vaak niet serieus genomen of zelfs belachelijk gemaakt. De fysieke uitdagingen waar we als mensheid en aarde als geheel voor staan, kunnen we echter pas echt aanpakken als we ook de onzichtbare subtiele dimensies betrekken in het denken over oplossingen.

HER-BETOVERING

Niemand minder dan wereldberoemd socioloog Max Weber sprak in 1918 over de nood aan 'her-betovering' in zijn kritiek op de moderne, geseculariseerde Westerse samenleving. Historicus Morris Berman werkte hier in de jaren 80 op verder. Niet door terug te keren naar oude tradities, maar door een bewustzijn te ontwikkelen, gebaseerd op een intieme relatie tussen mens en natuur.

In die zin zouden we de her-betovering van de landbouw kunnen beschouwen als een manier voor mensen in een moderne samenleving om hun eigen inheemse relatie met het levende landschap waarin ze leven, terug te winnen. Een directe relatie met het landschap waarin je leeft, die daardoor toegankelijk is voor en aangewakkerd kan worden door iedereen, overal.

Met een her-betovering van de landbouw, maken we een grote kans om de balans en harmonie te bereiken waar hedendaagse, ecologische landbouwmethoden op mikken.

Vrije vertaling van Julia Wright, "Subtle agroecology, farming with the invisible half of nature" (2021). Julia Wright is Professor Agro-Ecologie bij Coventry University.

Wat betekent “Vrije Grond”?

vrije vastgoedmarkt ondertussen teveel waard zijn, om de aankoop ervan met voedselproductie terug te verdienen. Boerderijen die sinds mensenheugnis als boerderij op ons netvlies gebrand staan, zijn plotseling geen boerderijen meer, maar “ver-paarde”, “ver-schaapte” of “ver-restaurante” fermettes.

Het is ontnuchterend vast te stellen dat niet de beste boer, maar de kapitaal-krachtigste in het bedrijf instapt, of de gronden van een stopgezet bedrijf naar zijn eigen bedrijf toetrekt.

En het is héél ontnuchterend te bedenken dat boerderijen zoals De Kollebloem, waar decennialang, in nauwe verbondenheid met de klanten en met veel liefde gewerkt werd aan bodemvruchtbaarheid en bodemleven, binnen afzienbare tijd misschien wel een jaarlijkse dosis chemie (kunstmest en bestrijdingsmiddelen) krijgen met het oog op de productie van grondstoffen voor de voedingsindustrie.

Want zo “vrij” is de eigenaar : op geen enkele manier kan hij in verkoop of nalatenschap voorwaarden afdwingen over het verdere gebruik van de grond met respect voor de echte waarden die in het bedrijf werden opgebouwd.

Vrijkopen van grond biedt hierin perspectief : nog één keer aankopen en daarna nooit meer.

en het gebruik van de grond door de boeren gewoon ongehinderd doorloopt.

Een rechtspersoon die ervoor zorgt dat boerderijen worden overgenomen en verdergezet, zonder dat hiervoor telkens weer een aankoop van de grond nodig is. Een rechtspersoon die ervoor zorgt dat gronden niet zomaar door derden kunnen worden weggekocht.

Een dergelijke rechtspersoon is door de wetgever voorzien : de stichting. Ook al is het niet gebruikelijk gronden onder te brengen in een stichting om ze “de vrijheid te geven”, toch richtten wij samen met De Zonnekouter in 2009 Stichting Land-In-Zicht op.

AANSLUITEN BIJ DE TRADITIE

Vrijgekochte grond sluit ook aan bij de traditie van grote zekerheid dat boeren hun hele loopbaan lang over de grond kunnen beschikken.”

Is vrijkopen van grond een wereldvreemde gedachte ? Dat lijkt alleen maar zo.

Het is de gedachte dat een mens eigenaar kan zijn van een stukje van de aardkorst, en daar helemaal naar eigen goeddunken mee kan omgaan, die wereldvreemd is. Die rare gedachte zit zo in ons denken verankerd, dat we geneigd zijn ons bij het onvermijdelijke ervan neer te leggen. En ondertussen vergeten we dat die gedachte pas bij de Franse Revolutie (1789), en wat ons land betreft bij de Franse bezetting in 1794, haar intrede deed. Tot die tijd zijn de gronden in ons land meer dan 1000 jaar lang in bezit geweest van wat we vandaag “stichtingen” zouden noemen (abdijen, kloosters, parochies, patrimoniumstichtingen, ...)

De periode die in gedachten overbrugd moet worden om een toekomstgerichte visie op grondbeheer te verbinden

EEN TOEKOMSTGERICHTE VISIE

“Vrijkopen van grond gaat ook over verantwoordelijkheid, die we samen – gedeeld – opnemen.”

Vrijkopen van grond sluit aan bij wat nog van deze tijd kan zijn in een eeuwenoude traditie, maar is tegelijk een heel toekomstgerichte gedachte. Hoe geven we de biologische landbouw van morgen een eigen vorm ?

In tegenstelling tot de feodale traditie van het grondbeheer, brengt het vrijkopen van grond natuurlijk in de eerste plaats vrijheid : de vrijheid van de boeren om los van financiële beslommingen te werken aan bedrijfsopbouw en bedrijfsopvolging, de vrije keuze van de consument voor kwaliteitsvoeding, de vrijheid van boeren en consumenten om het bedrijf biologisch te houden.

Vrijkopen van grond gaat ook over verantwoordelijkheid, die we samen – gedeeld – opnemen. Is de kous af als de boeren hun pacht betalen, en doen ze verder hun zin ? Als we maandelijks onze bijdrage voor het pakket betalen, of afrekenen na ons wekelijks winkelbezoek, zijn we dan klaar, en zijn alle verdere vraagstukken alleen maar het probleem van de boeren ?

Vrijkopen van grond leidt tenslotte ook tot verbondenheid. Verbondenheid van grond en bedrijf, verbondenheid van mensen met de grond die hen voedt, verbondenheid van alle betrokkenen met de ontwikkeling van wat we “het bedrijfsorganisme” zouden kunnen noemen. Het bedrijfsorganisme dat bestaat uit de bodem, de planten en al wat op en van die bodem leeft. Het bedrijfsorganisme waar we met z’n allen deel van uitmaken, en dat een eigen identiteit heeft.

Vrijkopen van grond leidt naar de grote stap die deze tijd van ons vraagt: met onze allereerste nood – het voedsel dat we geen dag kunnen missen – oefenen in zorg en aandacht voor elkaars noden.

Koen Dhoore

Steun de vrije grond op De Kollebloem

Wil je dit verhaal ondersteunen en de grond van De Kollebloem vrijwaren voor de toekomst?

Op De Kollebloem richtten we in 2004 een vzw op voor de ontwikkeling van biodynamische landbouw en de vrijkoop van onze gronden.

Papaver vzw verzamelt de schenkingen, koopt de gronden vrij en schenkt ze nadien aan Stichting Land-In-Zicht. Dit is een private stichting voor duurzaam grondbeheer voor biologische landbouw. De stichting verpacht de grond aan boerderij De Kollebloem voor onbepaalde tijd.

HOE?

Word lid van Papaver vzw voor € 5 per maand.

Hiermee ondersteun je de ontwikkeling van biodynamische landbouw en de vrijkoop van landbouwgrond op De Kollebloem.

Bovendien ontvang je 3 keer per jaar het Kollebloem magazine in je brievenbus.

Stuur een mail met je contactgegevens naar papaver@kollebloem.be

SCHENKINGEN

IBAN: BE93 5230 4292 1767 op naam van Papaver vzw mededeling Schenking Grond De Kollebloem

Legaten en renteloze leningen

Je kan een renteloze lening aanbieden en zo het proces versnellen. Je kan Papaver vzw ook opnemen in je testament. We bekijken dit samen met de notaris.

Contactgegevens:
ruben@kollebloem.be
054 34 36 82

DE ONTNUCHTERING

“Gronden en gebouwen van boerderijen op de vrije vastgoedmarkt zijn ondertussen teveel waard, om de aankoop ervan met voedselproductie terug te verdienen.”

Het is ontnuchterend vast te stellen dat boerderijen vandaag precies daardoor onoverneembaar worden. Omdat gronden en gebouwen van boerderijen op de

ACTIVITEITEN

16/09/2023

Boerderij ontmoeting

Live concert met Guus Herremans & Ward Dhoore.

10u-18u: Kom onze biodynamische boerderij bezoeken op onze ontmoetingsdag met een korte keten fiets-tocht, onze hoevewinkel, rondleidingen, lunch, bio-bar en live muziek.

Programma:

10u: Opening Korte Keten Fietsroute

11u: Rondleiding met boer Antoine

12u00 - 14u30: Hoevekokkin Leen tovert spaghetti Al Ragu (vlees) of A La Norma (veggie) op je bord (enkel op reservatie)

13u30: Rondleiding met boer Manuel

14u30: Rondleiding met boer Jorn

15u30: Officiële opening van de vernieuwde yurt

16u00 - 17u00: Live concert aan de bloementuin: Guus Herremans & Ward Dhoore.

Binnen het folk circuit behoeven Guus Herremans & Ward Dhoore geen introductie.

Voor de mensen die het genre net ontdekken stellen we ze toch even voor. Deze jonge wolven zagen we de afgelopen 10 jaar op de planken met award winnende bands en projecten.

Guus kan u aan het werk zien met bands als Airboxes, Phlox, Duo Lopez-Herremans, Les Bottines Artistiques & Norfolk Global Connections.

Ward speelde de afgelopen jaren met bands als Trio Dhoore, Snaarmaarwaar, Siger, Spilar & Estbel.

Ze werden beiden door Klara geselecteerd voor 'De Twintigers'; een reeks waarbij de radiozender beloftevolle twintigers in de kijker zet en spelen sinds kort samen bij Airboxes Quartet & Me Guusta. Hoog tijd dus om hun jarenlange vriendschap te vieren en samen het podium op te kruipen om hun favoriete nummers samen te brengen in een intieme duo bezetting.

14/10/2023

Oogstdag

Kom de Kollebloemboer(inn)en een handje helpen.

Samen halen we de oogst van de aard-appelen binnen. We steken samen de handen uit de mouwen. 's Middags voorzien we stevige boerenkost voor de helpers. Tot dan!
Praktisch 14 oktober van 10u-16u
Inschrijven via info@kollebloem.be

28/10/2023

Toekomst Zaaïen

Kom mee spelt zaaïen met de Kollebloemboer(inn)en.

Een activiteit voor groot en klein. Ervaar hoe het is om boer te zijn en proef van onze oogst van vorig jaar. Toekomst Zaaïen is een internationale actie om te laten zien dat vrij en kwaliteitsvol zaaigoed belangrijk is. Tot binnenkort.
Praktisch: 28 oktober van 14u-16u
Inschrijven via info@kollebloem.be

02/03/2024

Dansfeest

Na 3 jaar terug van weggeweest.

De laatste editie dateert van 18 dagen voor de eerste Corona lockdown. We hebben toen zalig zorgeloos gedanst en we gaan dat opnieuw doen in 2024. Hou de datum alvast vrij, updates volgen op onze socials en nieuwsbrief.

Vakantie op de bioboerderij

Op onze biodynamische boerderij in Sint-Lievens-Esse vind je rust, ruimte en aandacht voor het kleinschalige. Twee sfeervolle kamers en een studio staan garant voor een ontspannend verblijf op de Kollebloem.

's Ochtends wordt u verwend met een uitgebreid biologisch ontbijt met heerlijke streekproducten.

Verken de Vlaamse Ardennen met de fiets, ontdek het Duivenbos en de troeven van onze gemeente Herzele.

Proef onze huisbereide lasagnes. Wil je iets meer? Laat u culinair verwennen door restaurants in de streek.

Boek nu:
www.kollebloem.be/hoevetoerisme

Met de steun van provincie Oost-Vlaanderen en onze sponsors.

